

7.08

PROTOCOL BIJ VERMOEDEN VAN KINDERMISHANDELING, KINDERVERWAARLOZING, SEKSUEEL MISBRUIK.

Vastgesteld bestuur		: 12 januari 2010
Advies	GMR	: 27 januari 2010
Aanpassing		: 19 februari 2020

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

Inhoud

INHOUDSOPGAVE	- 2 -
1. INLEIDING	- 3 -
2. WAT IS KINDERMISHANDELING/VERWAARLOZING/SEKSUEEL MISBRUIK?	- 4 -
3. WAT ZIJN DE SIGNALEN?	- 6 -
4. WAT DOE JE ALS HET KIND JE IN VERTROUWEN NEEMT?	- 7 -
5. HET STAPPENPLAN.	- 8 -
6. EVALUATIE & NAZORG.	- 16 -
-	
7. BELANGRIJKE ADRESSEN.	- 17 -
BIJLAGE 1: Observatielijst	- 18 -
BIJLAGE 2: Vragenlijst “ Opvallend gedrag van een leerling”	- 19 -
BIJLAGE 3: Afwegingskader onderwijs bij meldcode	- 22 -

19 februari 2020: Aanpassingen gemaakt in hoofdstuk 5, 6 en 7. De vernieuwde meldcode (1-1-2019) is aangepast. Het vernieuwde stappenplan is verwerkt in hoofdstuk 5. De informatie uit het vorige plan is hierin bijgewerkt en gekoppeld aan de juiste stappen. Daarnaast is het afwegingskader toegevoegd bij stap 4 en 5 en in bijlage 3. In hoofdstuk 7 zijn de adressen aangepast naar instanties waar nu mee gewerkt wordt.

1. INLEIDING

Kinderen hebben recht op bescherming. Kinderen zijn afhankelijk van volwassenen.

Helaas zijn er kinderen die weinig merken van dit recht. Daarom is het nodig dat we als gemeenschap alert zijn op kinderen die buiten de boot vallen. Kinderverwaarlozing of mishandeling kan kinderen heel ongelukkig maken en hen voor het leven beschadigen. Om deze kinderen te beschermen tegen de nadelige gevolgen hiervan is het zaak kinderverwaarlozing of mishandeling te signaleren en aan te pakken.

Ook huiselijk geweld niet direct tegen het kind gericht behoort tot kindermishandeling. Huiselijk geweld kan traumatiserende gevolgen hebben.

Kindermishandeling is het gevolg van achterliggende problemen. Die kunnen liggen op maatschappelijk of sociaaleconomisch vlak. Denk bijvoorbeeld aan werkloosheid, financiële problemen, slechte huisvesting, maar ook aan nare ervaringen uit eigen jeugd of onrijpheid en onwetendheid van de ouders, minderwaardigheidsgevoelens en onmacht, relatieproblemen, alcohol- en drugsmisbruik. Het probleem kan ook veroorzaakt worden doordat het kind bijvoorbeeld veel huult of spuugt, erg druk is en veel aandacht vraagt, waardoor ouders zich onmachtig voelen, in paniek raken, het niet meer aankunnen.

Kindermishandeling is nooit een opzichzelfstaand probleem. Er zit altijd een grote hoeveelheid ellende achter. Het is een symptoom, een signaal, een schreeuw om hulp, ook van de ouders. De hulpverlening moet dan ook gericht zijn op achterliggende problemen. Hulpverlening is meestal alleen zinvol als ouders geholpen worden uit die beklemmende situatie te komen. Dan ontstaat er ruimte voor ouders en kinderen. Kinderen zelf zullen niet vaak melding doen. Er is meestal loyaliteit naar de ouders toe en het feit dat ze afhankelijk zijn van hen verhindert hen er over te spreken. Kinderen kunnen de gevolgen niet overzien wanneer ze erover spreken. Dus houden ze hun mond. Maar als een kind wel spreekt of als er signalen zijn van kindermishandeling of verwaarlozing, wat doe je dan? Vanuit deze gedachten is dit protocol opgezet.

In dit protocol spreken we alleen over ouders. Hier worden natuurlijk ook verzorgers mee bedoeld.

2. WAT IS KINDERMISHANDELING/VERWAARLOZING/SEKSUEEL MISBRUIK?

Het woord zegt het al: kinderen behandelen op een manier die slecht voor hen is, die hen ongelukkig maakt en die hen voor altijd kan beschadigen.

Kindermishandeling is elke vorm van fysieke, psychische of seksuele geweldpleging die kinderen overkomt:

- herhaaldelijk, met enige regelmaat, volgens een systematisch patroon.
- niet door een ongeval.
- door toedoen of nalaten van ouders (of familie, huisgenoten, wijkbewoners).
- waarbij afwijking/beschadigingen bij het kind ontstaan.

2.1. Mishandeling.

Actief: Het min of meer bewust toebrengen van letsel door ouders.

- fysiek: het bewust toebrengen van lichamelijk letsel, zoals slaan, schoppen, bijten, opzettelijk brandwonden maken, geen voedsel geven.
- psychisch/emotioneel: het actief vijandig bejegenen/afwijzen van het kind, zoals pesten treiteren, kleineren, achteruit zetten, uitschelden Assepoestersyndroom, dreigen.
- cognitief: te jong of te oud voor de leeftijd behandelen, informatie onthouden, betrekken in problemen die niet bij de leeftijd van het kind horen.
- seksueel: het aanzetten van het kind tot seksuele handelingen onder dwang van fysiek geweld, bedreiging of emotionele dreiging. Seksueel benaderen van een kind, met als doel de lustbevrediging van de volwassene.

2.2. Verwaarlozing.

Passief: Het toebrengen van letsel door nalaten van noodzakelijke zorg, terwijl de ouders daartoe wel in staat zijn.

- Lichamelijk: het kind wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding.
- Psychisch: het kind wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd; koestering wordt onthouden en er is nooit aandacht of tijd voor het kind.

3. WAT ZIJN DE SIGNALLEN?

Vaak zijn het indirecte signalen die aangeven dat een kind niet lekker in zijn vel zit. Het herkennen van signalen is lastig, omdat veel van deze signalen ook op andere problemen kan wijzen.

Signalering.

Gedrag dat op kindermishandeling kan wijzen:

- leer- en concentratieproblemen,
- faalangst,
- hyperalert,
- niet willen omkleden voor de gymles,
- hyperactief,
- bevriezing bij lichamelijk contact,
- somber, schuw,
- wantrouwen,
- niet-leeftijdsadequate kennis van seksualiteit,
- seksueel uitdagend gedrag,
- houterige motoriek,
- geheel ander gedrag vertonen in het bijzijn van ouders,
- na schooltijd bij school blijven hangen,
- agressief gedrag, of teruggetrokken gedrag,
- soms blauwe plekken,
- broekpoepen, bedplassen,
- asociaal gedrag,
- buikpijn, hoofdpijn,
- groeiachterstand,
- slaapstoornissen,
- veel school- en ziekteverzuim,
- en andere signalen.

Kindcheck

Het is belangrijk het kind objectief te blijven bekijken en goed te observeren. Probeer een goed contact met het kind op te bouwen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van een observatielijst en vragenlijst. Deze zijn als bijlage 1 en 2 bijgevoegd. Daarnaast zijn er een aantal signalen, die wijzen op het verhullen van het probleem voor de buitenwereld door de ouders, zoals:

- niet verschijnen op het consultatiebureau,
- regelmatig bezoeken van de huisarts of ziekenhuis,
- vaak wisselen van huisarts of ziekenhuis,
- vaak verhuizen,
- veel school- en ziekteverzuim,
- gebrek aan belangstelling voor de leerprestaties van het kind, afhouden van contact met de school,
- afwijzende houding van de ouder t.o.v. het kind, het zwart maken van een kind bij anderen. Vaak komt het beeld dat de ouder geeft niet overeen met het beeld dat anderen hebben van het kind.

Signalering is ook een kwestie van onder ogen durven zien dat een kind slachtoffer is van kindermishandeling en in actie komen. Er zijn vaak twijfels: “Zie ik het wel goed? Waar bemoei ik me mee? Wat haal ik overhoop als ik er werk van maak? Misschien wordt de ellende alleen nog maar erger. Stel dat het niet waar is, dan heb je iemand wel beschuldigd.”

Voor het mishandelde kind is het belangrijk dat mensen in de directe omgeving signalen opmerken en er iets mee doen. Als leerkracht ben je één van die mensen. Bij alle twijfels is één ding zeker: kindermishandeling gaat niet vanzelf over.

Kinderen gaan zelden uit zichzelf hulp zoeken. Ze blijven loyaal aan de ouders. Immers ze zijn van hun ouders afhankelijk en wat gebeurt er met hen als ze het tegen iemand zeggen? En waarschijnlijk worden ze toch niet geloofd door degene aan wie ze het vertellen.

Neem kinderen altijd serieus!

4. WAT DOE JE ALS HET KIND JE IN VERTROUWEN NEEMT?

Neem kinderen altijd serieus!

- Geloof het kind, trek het verhaal niet in twijfel.
- Toon begrip en spreek waardering uit voor het feit dat het kind de moed heeft het te vertellen.
- Vertel dat het niet de enige is, die zo iets overkomt en dat het geen schuld heeft aan de situatie.
- Vermijd reacties van schrik, woede of verontwaardiging tegenover de dader. Het kind kan in problemen komen door loyaliteitsgevoelens voor de dader en het kan het kind ervan weerhouden om verder te praten.
- Stel geen waarom-vragen, het kind weet immers zelf ook niet waarom hem of haar dit overkomt.
- Beloof geen geheimhouding, maar leg het kind uit dat deze situatie moet ophouden en dat er mensen zijn die daarbij kunnen helpen.
- Verzeker het kind dat je niets buiten hem of haar onderneemt. Beweeg het kind om samen hulp te zoeken.

Als duidelijk is dat een kind inderdaad wordt mishandeld, dan is de eerste zorg voor het slachtoffer. Het heeft een vertrouwenspersoon nodig waar het zijn of haar verhaal kwijt kan, die het opvangt en begeleidt. Daarna moeten stappen ondernomen worden richting gezin.

Ook moet er begonnen worden met dossiervorming!

5. HET STAPPENPLAN

Figuur 1: Stappenplan verbeterde meldcode

bron: rijksoverheid

Stap 1: Signalen in kaart brengen

De bron van het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld kan zijn:

a je hebt een vermoeden;

b iemand (bijvoorbeeld een ander kind) vertelt je een zorgwekkend verhaal over een kind uit je klas;

c een kind neemt je in vertrouwen over de eigen situatie.

Ad a/b Als u een vermoeden heeft, of een ander vertelt u een zorgwekkend verhaal over een kind uit je klas, dan

- **observeer** het kind gedurende een aantal dagen heel goed, let hierbij op opvallend gedrag of opmerkelijke lichamelijke signalen, zoals blauwe plekken, schaaf- of brandwonden, herhaalde botbreuken, ander letsel zoals doofheid, mank of moeizaam lopen, hoge spierspanning. Kijk ook goed naar de ouder-kind relatie (zie bijlage 2: signalenlijst);
- **noteer** wat je aan signalen bij de leerling opmerkt. Dit worden je persoonlijke aantekeningen (zie observatiepunten in bijlage 1);
- **overleg** met mensen die je **informatie** kunnen geven over het kind of de thuissituatie, zoals een collega, een andere leerkracht die het kind of het gezin kent, of de leerkracht die een broertje of zusje in de klas heeft. U kunt ook de interne leerlingbegeleider vragen mee te observeren;
- **blijf** aan de **vertrouwensrelatie** met het kind bouwen;
- **bepaal** een **tijdslimiet** voor deze stap (maximaal één maand).

Ad c Als een kind je in vertrouwen neemt, dan

- **luister** je rustig naar hetgeen het kind te vertellen heeft en reageer je niet al te emotioneel of paniekerig.
Je neemt het kind serieus en spreekt je zorgen uit;
- **noteer** wat het kind verteld heeft. Dit worden je persoonlijke aantekeningen;
- houd **contact** met het kind en vraag ook wat het kind zelf zou willen;
- zie verder ad a/b.

Aan het einde van stap 1 besluit je:

1. Het vermoeden is onterecht / ongegrond

Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag. Zoek uit wat er wel aan de hand is en blijf alert.

2. Er is twijfel over / geen bevestiging van het vermoeden

Je blijft nauwkeurig registreren wat je bij het kind opvalt of wat je verteld wordt.

Na twee maanden bekijk je je aantekeningen opnieuw en wordt het kind opnieuw besproken.

3. Het vermoeden wordt bevestigd of versterkt

Je legt contact met een deskundige collega, vervolg stap 2.

Aanbevelingen stap 1: signalen in kaart brengen

- *Vertrouw op je intuïtie en houd dat niet voor jezelf: praat erover. Je hebt tenslotte niet voor niets een niet-plus gevoel.*
- *Ga niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken moet zorgvuldig handelen. Betrek anderen tijdig en niet pas dan, wanneer het voor je 'zo niet langer kan': dan ben je te lang zelf bezig geweest en geef je anderen niet de tijd rustig aan het werk te gaan.*
- *Accepteer kindermishandeling en huiselijk geweld als één van de vele mogelijke oorzaken van onverklaarbaar/ opvallend gedrag van een kind. Probeer in deze fase het beeld completer te krijgen. Speel geen politieagent: het is niet de taak van de leerkracht om speurwerk naar de dader te doen. Ga uit van een patroon aan signalen, uitgezonden door het kind of door een derde. Blijf (het gedrag van) het kind aandachtig volgen, dat wil zeggen observeren en noteren wat je ziet en hoort, maar voorkom een uitzonderingspositie van het kind.*
- *Ga zorgvuldig om met de privacy van het kind en van de ouders.*
- *Indien een kind je in vertrouwen neemt, beloof dan nooit aan het kind absolute geheimhouding. Beloof dat je geen volgende stap zult nemen zonder dat met het kind besproken te hebben. Steun het kind in het feit dat het zijn geheim verteld heeft. Je kunt in dit gesprek doorvragen of het kind zich veilig voelt en of het zelf ook geslagen wordt. Maak eventueel met het kind een veiligheidsplan. Daarin is opgenomen hoe het kind zich het beste in veiligheid kan brengen (bijvoorbeeld naar kamer gaan, naar vriendje etc.)*
- *Je kan Veilig Thuis anoniem om advies vragen. Zie stap 2*
- *Het vertrekpunt van je inzet blijft de zorg die je, met de ouders, voor het kind hebt.*

Stap 2: Overleg met een collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis

- Je, de leerkracht, neemt initiatief en overlegt met een deskundige collega:
In eerste instantie met de interne vertrouwenspersoon. Als dit niet mogelijk is kan de intern begeleider of de schoolleider benaderd worden.
- Eén persoon is verantwoordelijk voor de **coördinatie** en de **voortgang**; bij voorkeur is dit niet de leerkracht.
- Je kunt gebruik maken van de gestelde vragen op het observatieformulier (zie bijlage 1).
- Indien nodig overleg je, met Veilig Thuis, Advies- en Meldpunt voor Kindermishandeling. Dit kan anoniem. Je kunt tijdens dit gesprek tips vragen voor vervolgstappen.
Bij vermoedens van specifieke vorm van huiselijk geweld (eengerelateerde geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking) altijd eerst advies bij Veilig Thuis.
- De coördinator let ook op de **tijd** en stelt een **tijdslimiet** voor deze fase.

Aan het eind van stap 2 besluit je:

In samenspraak met de deskundige collega('s);

1. Er is **geen bevestiging** van het vermoeden heeft, maar het gedrag heeft bijvoorbeeld een andere oorzaak, dan:
 - blijven de leerkracht alert;
 - blijf je bouwen aan de vertrouwensrelatie met het kind;
 - noteren jij agenda dat ze je na een bepaalde periode nog eens overlegt met de intern begeleider over het gedrag of lichamelijke gesteldheid van het kind.
2. Indien je twijfelt of er bestaat een **redelijk vermoeden** van huiselijk geweld/ kindermishandeling, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek, vervolg stap 3.

Aanbevelingen stap 2 Overleg met een deskundige collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis.

- *Zodra er overleg is geweest met een deskundige collega, draag je samen de verantwoordelijkheid. Het is dan ook belangrijk te overleggen voordat er iets wordt ondernomen.*
- *Privacy:
Wanneer persoonlijke aantekeningen zijn gemaakt, is het belangrijk deze goed op te bergen, het liefst zonder naam. Zodra het mogelijk is, worden deze aantekeningen weer vernietigd.*
- *De taak van de school met betrekking tot huiselijk geweld/ kindermishandeling is het signaleren en het aankaarten ervan bij de ouders en bij de verantwoordelijke instanties.
De school is **niet** verantwoordelijk voor de verandering van de situatie of voor de hulpverlening.*
- *Veilig Thuis (voorheen AMK; Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) is de centrale instantie voor het vragen van advies over of het melden van kindermishandeling. Elke regio heeft haar eigen Veilig Thuis, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Veilig Thuis is bereikbaar via het landelijke telefoonnummer: 0800 - 2000 . Het regionummer van Veilig Thuis Utrecht is: 030-2761176. www.veiligthuisutrecht.nl*

Stap 3 : Gesprek met ouders/ verzorgers

- Overleg met elkaar, welke persoon het beste met de ouders kan spreken. Uit ervaring blijkt dat bij allochtone ouders, degene die het kind het beste kent (meestal de leerkracht), de beste ingang heeft.
- Voer het gesprek bij voorkeur nooit alleen.
- Nodig de ouders/verzorgers uit voor een gesprek.
- Leg de zorgen voor aan de ouders en nodig hen uit om hierop te reageren.
- Overleg na afloop van het gesprek met elkaar over verdere stappen
- Gebruik het advies van Veilig Thuis in stap 2 ter voorbereiding op het gesprek
- Alleen als de veiligheid van de leerkracht/ deskundige collega of die van het kind in gevaar kan komen door een gesprek kan hiervan worden afgezien.

Aan het einde van stap 3 besluit je:

1. **Er is geen sprake van kindermishandeling en huiselijk geweld:**
 - er vindt geen verdere actie plaats ; Sluit het traject af.,
 - eventueel benodigde andere ondersteuning van het kind en/of het gezin vindt plaats binnen de op school afgesproken zorgstructuur.

- 2. Er bestaat twijfel over (het vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld:**
Vervolg stap 4, het afwegingskader om tot een beslissing te komen.
- 3. Er bestaat geground vermoeden of zekerheid over kindermishandeling en huiselijk geweld:**
Zie stap 4 en 5, het afwegingskader om tot een beslissing en melding te komen.

Aanbevelingen stap 3: Gesprek met ouders/ verzorgers

- *Als het kind met je gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind daarvan in kennis te stellen. Afhankelijk van de leeftijd kan je met het kind afspreken wat je wel en niet met ouders bespreekt.*
- *Bepaal voor je het gesprek gaat voeren met de ouders, wat het doel van het gesprek is. Het doel van het gesprek kan bijvoorbeeld zijn om na te gaan of de ouders jouw zorgen herkennen. Vaak is zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij welk concreet gedrag je ziet bij het kind, herkennen ouders de signalen van hun kind ook in de thuissituatie? Bespreek niet je vermoedens maar je zorgen en geef aan dat je hierbij allebei een verantwoordelijkheid kent. Stel open vragen en zeg dat je op zoek bent naar de oorzaak/ de aanleiding van het voor het kind ongewone gedrag. Spreek af welke vervolgacties worden ondernomen, b.v de leerkracht zal er binnen de school met intern begeleider over spreken.*

Waar kan je op letten als je met de ouders/verzorgers in gesprek gaat:

- Pas op géén beschuldigend vingertje uitsteken, want dan jaag je de ouder direct tegen je in het harnas.
 - Spreek je bezorgdheid uit aan de hand van objectieve gegevens, dus de dingen die je hebt gezien, opgemerkt.
 - Verbind daaraan geen conclusies.
 - Wees voorzichtig, maar wel duidelijk.
 - Noem geen “bergen” problemen, maar vertel een paar dingen die je zorgelijk vindt.
 - Ga naast de ouders staan, toon betrokkenheid door aan te geven dat je begrip hebt voor een moeilijke opvoedingssituatie, probeer vertrouwen te wekken.
 - Respecteer hun (ervarings)deskundigheid tot hun kind.
 - Probeer het een gemeenschappelijke zorg te laten worden.
 - Vanuit de vertrouwensrelatie kun je dingen aangeven wat betreft de hulpverlening, “wat zou je ervan vinden als je hierbij hulp kreeg?” of “wat kan ik voor jou betekenen?”
 - Niet zelf gaan behandelen maar dit overlaten aan deskundigen.
 - Aan het eind van het gesprek met de ouders bespreken wat de vervolgacties zijn. Dat is in eerste instantie besproken met de coördinator. Plan vervolgens een terugkoppeling naar de ouders.
- *Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook voelen sommige ouders zich al geholpen als je hun zorg blijkt te delen en de problemen bespreekbaar hebt gemaakt. Maar je vermoeden kan ook worden gesterkt. Onderbouwing van je vermoeden en het delen van je zorgen in de overleggroep zijn dan de volgende stappen.*
 - *Ouders kunnen het gesprek zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van jouw bemoeizucht.*

- *Zorg ervoor dat ouders met hooguit 2 personen uit de school te maken krijgen gezien de vertrouwensrelatie die tot stand dient te komen.*
- *Vanzelfsprekend heeft het betreffende kind behoefte aan steun en hulp. Bekijk wie het kind het beste ondersteuning kan bieden.*

Stap 4: Wegen van huiselijk geweld/childermishandeling

- Heb ik op basis van stap 1 tot en met 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
- Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Maak een inschatting van het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld en de aard en ernst van de situatie op basis van de signalen, het overleg met een collega en het gesprek met de ouders. Maak gebruik van het afwegingskader voor stap 4 en 5. Bij twijfel altijd advies vragen bij Veilig Thuis.

Afwegingskader voor het onderwijs

Uitwerking van de **vijf afwegingsvragen** en beslissingen in de stappen 4 en 5 van de meldcode voor het onderwijs:

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd).

Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Is iemand in mijn school (vertrouwenspersoon, Intern Begeleider, **geen** leerkracht) of vanuit gemeente/wijk bv. CJG, buurt of wijkteam, leerplichtambtenaar of GGD/Jeugdgezondheidszorg in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen. Spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast.

Aanbevelingen bij stap 4

- *Hulp aan ouders;*
Als ouders het probleem onderkennen en mee willen werken aan verandering van hun situatie kan er doorverwijzen worden naar instanties voor hulpverlening, CJG.
- *Voor elke zaak rondom een vermoeden van huiselijk geweld/ kindermishandeling kan advies/ consult worden gevraagd bij het Veilig Thuis zonder de naam van het kind en/ of ouder te noemen.*

Stap 5: Neem twee beslissingen

In Stap 5 worden twee beslissingen genomen: het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is. Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon in het onderwijs vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen in het afwegingskader (zie stap 4). Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.

1. Is melden noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van:

- acute onveiligheid
- structurele onveiligheid

2. Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Hulp verlenen is mogelijk als:

- de professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren
- de betrokken meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp
- de hulp leidt tot duurzame veiligheid

Indien hulp verlenen op basis van een van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.

Aanbevelingen bij stap 5

Wanneer een vermoeden van kindermishandeling gemeld wordt bij Veilig Thuis, moet men rekening houden met de tijd die Veilig Thuis nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren.

- Soms moet men bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen of om iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij Veilig Thuis maakt de kans dat dit lukt groter.*
- Bij de politie is melding mogelijk, wanneer men aangifte wil doen omdat het een strafbaar feit betreft. Dit kan niet anoniem. De politie doet aan opsporing en start een strafrechtelijk onderzoek.*
- Na de melding ligt de verantwoordelijkheid voor het op gang brengen van hulpverlening mede bij Veilig Thuis. De melder wordt op de hoogte gesteld van stappen die gezet worden met inachtneming van de privacy van het gezin. Het gaat hier om vrijwillige hulpverlening. Als dat niet lukt, terwijl de situatie ernstig blijft, dan zal het Veilig Thuis de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen.*
- Uitsluitend in een crisissituatie/ levensbedreigende situatie voor het kind kan men direct melden bij de politie en via Veilig Thuis.*
- Besluit welke informatie in het leerling-dossier wordt vastgelegd. Ouders hebben recht op inzage in het kinddossier.*

6. Evaluatie & nazorg

- Met betrokken collega's wordt de procedure geëvalueerd. Is de procedures gevolgd? Wat zijn aandachtspunten?
- Zonodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen, zoals interne en externe betrokkenen.
- Zonodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- De zorgen rondom een leerling kunnen bij de leerkracht/betrokkenen allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Het is van belang dat er ook nazorg voor hen beschikbaar is.
- Het belang van het bieden van ondersteuning aan het kind moet niet onderschat worden. Veel mensen die in hun jeugd mishandeld of misbruikt zijn, hebben het gered doordat andere volwassenen zich om hen bekommerden.
- Sta open voor ondersteuning om uw eigen machteloosheid en teleurstellingen te hanteren wanneer onverhoopt toch blijkt dat de hulpverlening anders verloopt dan u had gedacht.
- In het kader van nazorg voor de leerkracht heeft de school de taak om te zorgen voor een veilige werkplek (arbo-wet).

7. BELANGRIJKE ADRESSEN.

Veilig Thuis Utrecht

Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht
0800- 2000
030-2761176
www.veiligthuisutrecht.nl

Kindertelefoon

0800-0432
via de chat op de website
<https://www.kindertelefoon.nl/>

Centrum Jeugd en Gezin Zeist

De Clomp 1914
030 82 00 227
Email: info@cjgzeist.nl
<https://www.cjgzeist.nl/>

GGD

De Dreef 5
3706 BR Zeist
030-608 60 86

Centrum voor elkaar (CJG Bunnik)

Singelpark 1
3984 NC, Odijk
030 - 659 48 48 (van dinsdag t/m vrijdag 09.00 – 12.00 uur)

Raad van de Kinderbescherming

Postadres:
Postbus 30177
8003 CD Zwolle
Tel 030-888 27 00
Bezoekadres:
Fentener van Vlissingenkade 1
3521 AA Utrecht

Politie, afdeling jeugd en zeden

0900-8844

BIJLAGE 1: Observatielijst

Naam kind (gefingeerd): _____

Datum observatie: _____

Observatie gedaan door: _____

- leer- en concentratieproblemen
- faalangst
- hyperalert
- niet willen omkleden voor de gymles
- hyperactief

- bevrozing bij lichamelijk contact
- somber, schuw
- wantrouwen
- niet-leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- seksueel uitdagend gedrag

- houterige motoriek
- geheel ander gedrag vertonen in het bijzijn van ouders
- na schooltijd bij school blijven hangen
- agressief gedrag of teruggetrokken gedrag
- soms blauwe plekken, brandwonden, gebroken ledematen

- broekpoepen, bedplassen
- asociaal gedrag
- buikpijn, hoofdpijn
- groeiachterstand
- slaapstoornissen

- veel school- en ziekteverzuim
- wit gezicht
- slecht verzorgd er uit zien
- jeuk/infectie aan de vagina of anus
- vaak voorkomende blaasontsteking

- (zeer) meegaand gedrag
- gebrek aan vertrouwen in anderen
- ouwelijk, zorgend gedrag
- passief verzet
- actief verzet
- negatief zelfbeeld
- anders, namelijk

BIJLAGE 2: Vragenlijst “ Opvallend gedrag van een leerling”

Naam kind (gefingeerd): _____

Datum ingevuld: _____

Ingevuld door: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

- laatste weken
- laatste maanden
- dit schooljaar
- sinds.....

2. Waaruit bestaat het opvallende gedrag? Zie hiervoor de observatielijst.

3. Hoe is de verhouding ten opzichte van medeleerlingen? Meer dan één antwoord mogelijk.

- prettig
- een aansluiting
- bang
- plagerig
- agressief naar kinderen
- bezig
- wordt gepest
- pest andere kinderen
- anders, namelijk

4. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- over het algemeen verzorgd
- over het algemeen onverzorgd
- sterk wisselend
- anders, namelijk

5. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke leerkrachten?

6. Hoe is de verhouding tot mannelijke leerkrachten?

7. Hoe is het contact tussen de ouders en school?

8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk bron vermelden.

9. Wat zijn volgens u de problemen?

10. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

11. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

12. Wat zijn de schoolresultaten?

Bijlage 3 Afwegingskader Onderwijs (stap 4 en 5)

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling
Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school¹ of een ketenpartner² /ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen.